

**Татар гомуми белем бирү оешмаларында укучылар өчен  
татар әдәбиятыннан олимпиада сораулары  
(муниципаль тур, 2017-2018 уку елы). 10 нчы сыйныф**

**Башкару вакыты – 180 минут  
Гомуми балл - 100**

**I. Теоретик биремнәр (35 балл).**

1. Түбәндә тәкъдим ителгән әсәрләрнең авторын, төрен һәм жанрын билгеләгез (20 балл):

*“Өч хатын белән тормыш”;*

*“Урталыкта”;*

*“Хәят”;*

*“Милли моңнар”;*

*“Нуры содур”.*

2. М.Жәлилнең “Жырларым” шигыреннән алынган әлеге өзекнең нинди үлчәмдә язылганлыгын һәм ничек рифмалашуын (а, б, в шартлы билгеләре ярдәмендә) билгеләгез (5 балл):

*Жырларым, сез шытып йөрәгемдә,*

*Ил кырында чәчәк атыгыз!*

*Күпме булса сездә көч һәм ялкын,*

*Шулкадәрле жирдә хакыгыз!..*

3. Әлеге билгеләмәләрдән романтизм төшенчәсенә туры килгәннен сайлап алыгыз (5 балл):

1) билгеле бер идеал яктылыгында тормышны үзгәртеп, арттырып тасвирлауга нигезләнгән ижәт юнәлеше;

2) билгеле бер тормыштан алынган вакыйга яктылыгында тормышны булганынча тасвирлауга нигезләнгән ижәт юнәлеше;

3) билгеле бер геройга бәйлә вакыйга яктылыгында шул геройның тормыш юлын тасвирлау;

4) билгеле бер геройның тормышындагы бер чорны сурәтләү.

4. Мәгърифәтчелек реализмына мөнәсәбәтле әсәрләрдә урын ала (5 балл):

А) укучыны югары идеалларга, рухи камиллеккә, аң-белемгә өндәү;

Б) укучыны югары мәхәббәт идеалларына, рухи камиллеккә өндәү;

В) укучыны югары идеалларга, дини булырга өндәү;

Г) укучыны әти-әнигә карата мәрхәмәтле булырга өндәү.

## **II. Әдәби ижатка караган биремнәр (45 балл).**

1. Ш.Камалның “Акчарлаклар” повестенда Гариф язмышы ничек тәмамлана? (5 балл)

2. “Мин сине кәтәрмен” дигән жәмлә аның колак янында әллә нинди югары һәм эч өзгеч ноталардан жырланып бара, аның жанын ләззәт белән сагыш катыш ачыта, сызлата иде” өзегендә кем кичерешләре турында сүз бара? Ни өчен әлеге герой күңелендә шундый сызлану барлыкка килә? Әсәр сюжетына бәйләп жавап бирегез. (10 балл)

3. Ш.Камалның “Акчарлаклар” повесте мисалында әсәр исеменен сюжет белән бәйләнешен билгеләп карагыз, язучы ни өчен нәкъ шушы исемне сайлаган дип уйлыйсыз? (15 балл)

4. “Гариф барганда Газизә күлмәкчән генә **кара шәл** бөркәнеп ишек алды баскычында утырып тора иде. Ерактан ук Гарифның күзенә күңелсезләнеп, кайгырып утыра төсле күренде” дигән өзектә кара шәл образы нинди күчерелмә мәгънәдә кулланыла? Әсәр сюжетына бәйләп аңлатыгыз. (15 балл)

## **III. Ижади бирем (20 балл).**

1. *Ара бик якын да, ара бик ерак та иде...* Текстны дәвам итеп, кечкенә генә хикәя языгыз.